

se delát nabídnouti k důkazu pro zastoupení svědomí (arg. cit. § 37 slovo »muss«). Na přísahu diffesní uzná soudce rozsudkem konečným, ve kterém učiní závislým své rozhodnutí ve prospěch producenta listiny od složení uložené, pokud se týče nesložení¹vrácené přísahy (§ 37 říz. ve v. str. 3. věta). Vzhledem k § 12 nař. min. spr. z 25. ledna 1851 č. 52. ř. z. platí § 37 říz. ve v. str. i v řízení směnečném, avšak s modifikací zavedenou zákonem ze dne 19. června 1872 č. 82 ř. z., že totiž odpadá z přísahy diffesní, kterou složití má domnělý vydatel směnky, dodatek »neb kdos třetí s jeho svolením« a přísaha budiž jen v tom smyslu vykonána, že on směnku nepodepsal.

Přísaha chudoby viz **Právo chudých**.

Přísaha korouhevní (vojenská, služební přísaha) jest přísežný slib skládaný vojenskými osobami hned při odvodu jejich; přísahou touto zavazují se osoby vojenské, že budou povždy věrně a svědomitě plniti zvláštní povinnosti stavu vojenského uložené jim vojenskými zákony a předpisy. Aby se bojovníkům důtklivě a jasně připomenul dalekosáhlý význam právě této přísahy, byla vždy konána za zcela zvláštních obřadností. U nejstarších vzdělaných národů skládána byla válečná přísaha před válečným znakem přede všemi vztýčeným. Rytíři a jezdci později i kopiníci uznávali za závaznou toliko tu přísahu, která byla činěna před volně vlající korouhví nebo před rozvinutými prapory. I stálá vojska, jakož i národní vojska nynější doby podržela přísahu korouhevní (praporeční, dělovou) a zvláště v Rakousko-Uhersku obnovuje se slavnostním způsobem co rok dle nejv. rozhod. ze dne 15. října 1893 vždy 1. listopadu u veškeré branné moci od nově zařaděných branců. Populární i historická korouhevní přísaha jest svým pojmem totožna s vojenskou služební přísahou, kterýžto výraz stanoven byl jakožto zákonitě správný v čl. III. cís. pat. ze dne 15. ledna 1855. Stalo se tak z toho důvodu, jelikož mínění lidu sváděno bylo k různým představám o správnosti přísahy korouhevní neodbyvané před korouhví proto, že větší díl ozbrojené moci praporů nemá a nemůže jich míti po ruku při odvodu ke složení přísahy korouhevní.

Vojenská služební přísaha (zvaná též v zák. ze dne 28. června 1890, č. 137 ř. z. »přísahou vojínů«) obsažena jest ve služebních předpisech (I. díl) a jest v podstatě pro všechny části ozbrojené moci stejná. Podstatný rozdíl jest však mezi služební přísahou vojska a zeměbrany; přísahu zeměbraneckou obnovují osoby přeložené z vojska do zeměbrany potud, že ve služební přísaze zeměbranecké přidána jsou slova »a schválených zákonů naší vlasti«, kdežto vynechána jsou slova vojenské služební přísahy »kdeko-li toho žádati bude vůle Jeho c. a k. Veličenstva.«

Stručnější a zvláštním státoprávním poměrům přiměřenou jest přísežní formule pro voje bosensko-hercegovinské.

Dle čl. III. cit. cís. patentu podléhají zákonům vojenským jen ony osoby, a mohou tudíž jen ony osoby potrestány býti pro spáchané vojenské zločiny a přečiny, které složily vojenskou služební přísahu. Proto musí přísahu tu skládati přímo u odvodu každý odvedenec, ať byl odveden k vojsku, k válečnému námořnictvu, k zeměbraně nebo k náhradní záloze. Odvedenci musí vykonati přísahu každý den na konci odvodu před důstojníkem doplňovacího okresu vojenského, pokud se týká, před důstojníkem zeměbrany a to slavnostním způsobem, při čemž náboženských symbolů používati netřeba. Zpěchoval-li by se některý odvedenec složití vojenskou

služební přísahu, jest mu přísahu předčítati (§ 100 bod 1. a 2. al. 3 branných předpisů I. díl) a poznamenati v odvodním protokolu výkon tento. Výkon tento má dle nař. dv. kanceláře ze dne 10. července 1832, č. 570 tytéž zákonné následky, jako by měla vojenská služební přísaha jinak skutečně složená.

Vedle vojenské služební přísahy uloženy jsou určitým kategoriím vojenských osob zvláštní úřední povinnosti, jichž plnění slibuje se zvláštní úřední přísahou na základě zvláštních předpisů; přísaha tato nedotýká se nijak složené vojenské (zeměbranecké) přísahy služební a její právní účinnosti. Porušení vojenské služební přísahy není deliktem křivé přísahy dle § 199 všeob. zák. trest. a dle § 504 a voj. zák. trest., nýbrž zakládá dle způsobu porušení povinnosti zvláštní vojenský zločin nebo přečin a trestá se pak dle ustanovení §§ 142—303 vojen. trest. zák.

Přísaha křivá a křivá výpověď.

I. Pojem.

Rakouský tr. z. nezná jako právo obecné a zákony novější a též rakouská osnova zvláštní zločin křivé přísahy a křivé výpovědi. Soudní křivá přísaha a soudní křivá výpověď jsou jen zvláštním druhem podvodu a musí tudíž vedle zvláštních známek vykazovati i povšechné náležitosti podvodu, zejména tedy úmysl škodu způsobiti. § 199 tr. z., § 504 voj. tr. z., § 282 tr. z. pro Bosnu a Hercegovinu ustanovují, že jsou-li zde podmínky § 197 [pojem podvodu], stává se podvod již z povahy skutku zločinem, když se někdo ve vlastní věci u soudu ke křivé přísaze nabízí neb skutečně křivě přísahá neb když se někdo uchází o křivou výpověď před soudem neb křivá výpověď soudně byla nabízena neb učiněna, byť i v ní nebylo zároveň zahrnuto nabízení neb složení přísahy.

II. Skutkové náležitosti křivé přísahy.

1. Třeba je přísahy t. j. slavnostního dotvrzení pravdy dovoláváním se božství a s použitím slov přísaha, přísahati. Forma tato byla předepsána zák. ze dne 3. května 1868, č. 33 ř. z. (zachovaný v platnosti čl. XL. uv. z. k novému s. ř.), při čemž zachovati sluší formality různé dle různosti vyznání přísahajícího. Opomenutím těchto formalit nevylučuje se však pojem přísahy a tudíž ani přísahy křivé; zejména je tu přísaha pokud se týče přísaha křivá, užito-li bylo formalit předepsaných pro jiné vyznání, než ke kterému přísahající náleží. Pokud se zákon spokojuje u členů určitých společností náboženských, jimž přísahu náboženství jich nedovoluje (n. př. u Menonitů) pouhým rukou dáním (dv. d. ze dne 10. ledna 1816, č. 1201 sb. z. s. a zák. ze dne 3. května 1868, č. 33 ř. z.), je toto dotvrzení pravdy rukou dáním rovno přísaze. Neplatí to však též o rukou dání, jímž se soudce v řízení přestupkovém spokojí místo přísahy svědecké; toto rukou dání v oboru trestního práva přísaze rovnati nelze. Ježto dále význam přísahy nespočívá toliko v její náboženské povaze, nýbrž především v její povaze státní, nezrušuje se tím trestně právní význam přísahy, nesrovnává-li se přísahající s náboženským pojímáním přísahy. Přísahající musí však býti způsobilým ku přísaze, ježto přísaha složená osobou nezpůsobilou je zmatečná a není tu tudíž přísahy ve smyslu právním. Lhostejno, předchází-li přísaha výpovědi (t. zv. přísaha příslibující), či následuje-li jí (t. zv. přísaha dotvrzující). Odvolání se na přísahu již složenou rovná se složení přísahy v jednotlivém případě (§ 121 tr. ř.).